

Osallisuussuunnitelma 2022–2024

Osallisuus on yhteinen, kaikkia mikkeliäisiä koskeva asia, joka kattaa koko kaupunkiorganisaation ja sen kaikki palvelualueet. Osallisuus on ajattelutapa, joka ohjaa miettimään, miten osallisuutta voidaan tukea, edistää ja lisätä kaikissa kaupungin palveluissa, toiminnoissa ja vuorovaikutustilanteissa. Osallisuus on tärkeä osa hyvinvoinnin edistämistä.

Osallisuus tarkoittaa ihmisen kohdatuksi tulemistä. Voidaan kysyä:

- miten lisätä elämän hallittavuutta, ymmärrettävyyttä, ennustettavuutta ja merkityksellisyyttä?
- miten edistää yhteenkuulumisen tunnetta?
- miten ottaa huomioon erilaiset ihmisryhmät?
- miten luoda mahdollisuuksia toimia, saada onnistumisen ja pystyvyyden kokemuksia?
- miten motivoida kuntalaisia, yhteisöjä, järjestöjä ja muita toimijoita ottamaan osaa asioiden suunnitteluun, valmisteluun ja toteutukseen?

Tavoitteena on, että kaikki mikkeliäiset voivat aidosti olla mukana kaupungin toiminnassa ja kehittämisessä.

Mikkelin kaupungin osallisuussuunnitelmassa osallisuutta tarkastellaan kolmen painopistealueen kautta:

- arkielämän osallisuus
- lähidemokratia ja päätöksenteko sekä
- kumppanuuksien kehittäminen

Osallisuussuunnitelma pohjautuu vahvasti Mikkelin kaupungin strategiaan ja siinä määriteltyihin hyvää elämää, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukeviin asioihin. Lisäksi kaupungin osallisuussuunnitelma nojaa Etelä-Savon maakunnan osallisuusohjelman periaatteisiin. Maakunnan osallisuusohjelmassa osallisuudella tarkoitetaan

ihmisten mahdollisuutta vaikuttaa omassa elämässään tärkeisiin asioihin. Osallisuus on myös mahdollisuutta vaikuttaa päätöksentekoon.

Maakunnan osallisuusohjelman vision mukaan Etelä-Savo on

aktiivisten asukkaiden maakunta, jossa ihmiset välittävät toinen toisistaan. Kaikilla on kokemus mukana olemisesta ja mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa yhteisten asioiden hoitamiseen.

Maakunnan osallisuusohjelmassa luetellaan erilaisia osallisuuden tasoja:

- kokemus, että kuulun yhteisöön
- kokemus, että minua kuullaan
- kokemus, että voin vaikuttaa
- osallisuus toimijuutena
- osallisuus kumppanuutena

Ohjelmassa todetaan edelleen, että osallisuus

- on olennainen osa kansanvallan ja demokratian toteutumista
- vahvistaa luottamusta hallintoon
- luo tasa-arvoa ja eheyttä
- luo hyvinvointia
- on aluekehityksen voimavara

Osallisuuden kanavat ovat edustuksellista järjestelmää täydentäviä kansalaisten vaikutuskanavia.

Osallisuustyön onnistumisen arvioimiseksi on kehitetty ja kehitteillä valtakunnallisia mittareita. Mikkelin kaupunki seuraa mittareiden kehittämistyötä ja ottaa niitä käyttöön tarpeen mukaan.

Painopiste: Arkielämän osallisuus			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus	Vastuu / yhteistyötahot	tavoite / mittari
Osallisuuden kehittäminen yhdessä kuntalaisten kanssa	Kehitetään osallisuusmuotoilun menetelmiä, joilla osallistetaan kuntalaisia osallisuuden ja sen välineiden suunnitteluun ja kehittämiseen	Kansalaisopiston ja osallisuuden tulosalue/yhteistyötahoina kaupungin yksiköt ja kuntalaiset	TEAvisari/osallisuus
Kansalaisvalmiuksien edistäminen	Rakennetaan osallisuuspolku-kokonaisuus, jonka tavoitteena on luoda näkyväksi jo tehtyä osallisuustyötä ja vahvistaa sitä uusilla keinoilla yhdessä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kanssa	Varhaiskasvatus, perusopetus, lukio/yhteistyötahoina järjestöt, kirjastot, nuoris-, liikunta-, kulttuuri- ja työllisyyspalvelut	TEAvisari, perusopetus/osallisuus
Esteettömyyden ja saavutettavuuden edistäminen	Kehitetään kaupungin henkilökunnan valmiuksia erilaisten ihmisryhmien kohtaamiseen ja moninaisuuden huomioon ottamiseen	Kansalaisopiston ja osallisuuden tulosalue, henkilöstöpalvelut/yhteistyötahoina järjestöt ja hankkeet	Koulutustilaisuudet
	Edistetään kaupungin verkkopalveluiden saavutettavuutta esimerkiksi visualisointia, sanakarttoja ja tekstivastineita hyödyntämällä sekä verkkopalveluiden hallittavuutta, ymmärrettävyyttä ja ohjelmien yhteensopivuutta edistämällä	Viestintä	Saavutettavuuden paraneminen, saavutettavuusdirektiivin toteutuminen
	Edistetään saavutettavuutta, esteettömyyttä ja helppokäyttöisyyttä kaupungin rakennusprojekteissa ja fyysisen ympäristön suunnittelemisessa	Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue, yhteistyötahoina järjestöt ja kaupungin vaikuttamistoimielimet	Esteettömyyden ja helppokäyttöisyyden paraneminen/kuntalaisten kokemukset
	Luodaan internetissä toimiva osallisuusalusta. Rakennetaan alustalle kaksisuuntainen viestimismahdollisuus kaupungin ja kuntalaisten välille. Kootaan alustalle lisäksi erilaisia osallisuutta tukevia ja edistäviä toiminnallisuuksia	Kansalaisopiston ja osallisuuden tulosalue, hyvinvointikoordinaattori, viestintä, tietohallinto, asumisen ja toimintaympäristön palvelualue	Osallisuusalustan luominen

Kuntalaisten ja järjestöjen omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen	Luodaan ja kehitetään kuntalaisten avoimia kohtaamispaikkoja ja suunnitellaan niiden käyttöä yhdessä kuntalaisten kanssa	Kaupunkikehityksen tulosalue, hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaiset tulosalueet	Toimintatavan kehittyminen/kuntalaisten kokemukset
	Helpotetaan tilavarausten tekemistä ja mahdollistetaan pop up -tyyppinen toiminta tilavarausten kautta	Kaupunkikehityksen tulosalue, asiointipisteet, tietohallinto, liikuntapalvelut	Tilavarausten tekemisen helpottuminen/kuntalaisten kokemukset
	Luodaan maksuttomien tilojen rekisteri	Kaupunkikehityksen tulosalue, tietohallinto	Rekisterin luominen
	Edistetään kuntalaislähtöisten joukkorahoitushankkeiden toteutumista	Kansalaisopiston ja osallisuuden tulosalue, yhteistyötahoina järjestöt ja hankkeet	Hankkeiden määrä

Painopiste: Lähidemokratia ja päätöksenteko			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	Vastuu / yhteistyötahot	tavoite / mittari
Avoimen hallinnon edistäminen	Hyödynnetään kuntalaisten sekä järjestö- ja yhdistystoimijoiden ja kaupungin vaikuttamistoimielinten (vammaisneuvosto, vanhusneuvosto, nuorisovaltuusto ja lasten parlamentti) asiantuntijuutta ja kokemustietoa palvelusuunnittelussa ja -muotoilussa sekä valmistelu- ja päätöksentekoprosessien eri vaiheissa. Annetaan saatujen lausuntojen ja näkemysten huomioon ottamisesta palautetta.	Kaupungin palvelualueet	TEAvisari/ kuntajohto -> osallisuus ja palveluiden suunnittelu/kuntalaisten, yhdistystoimijoiden ja vaikuttamistoimielinten antama ja niille annettu palaute
	Hyödynnetään eri aihealueisiin kohdentuvia kehittämissävelilyitä kaupungin ja asukkaiden välisen tiedonkulun ja vuorovaikutuksen lisäämisessä	Kaupungin palvelualueet	Kehittämiskävelyiden määrä/kuntalaisten kokemukset
Osallistuvan budjetoinnin kehittäminen	Vakiinnutetaan osallistuvan budjetoinnin toimintamalli osaksi kaupungin toimintaa	Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue	TEAvisari/Palveluiden suunnittelu/Osallistuvan budjetoinnin kohteiden määrä

Painopiste: Kumppanuuksien kehittäminen			
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	Vastuu / yhteistyötahot	tavoite / mittari
Kumppanuuksien edistäminen ja kehittäminen	Vakiinnutetaan kumppanuuspöytätoiminta osana kaupungin ja kuntalaisten välistä vuorovaikutusta	Kansalaisopiston ja osallisuuden tulosalue, hyvinvointi-koordinaattori	Vähintään kaksi kumppanuuspöytäiltaa vuodessa
	Kehitetään kaupungin ja järjestöjen yhteistyötä ja kumppanuutta luomalla vapaamuotoinen foorumi, jolla käsitellään kaupungin ja järjestöjen toimintaan liittyviä asioita	Kansalaisopiston ja osallisuuden tulosalue, hyvinvointi-koordinaattori/yhteistyötahoina järjestöt	Foorumin syntyminen
	Otetaan järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa tehtävät kumppanuussopimukset luontevaksi tavaksi kehittää kumppanuutta ja kaupungin toimintaa	Kaupungin palvelualueet	Kaupungin strategian edistäminen sopimusten avulla
	Kehitetään kaupungin järjestöpalkinto yhdessä järjestöjen kanssa.	Kansalaisopiston ja osallisuuden tulosalue, hyvinvointi-koordinaattori/yhteistyötahoina järjestöt	Järjestöpalkinnon luominen
	Kehitetään aluejohtokuntien ja kaupungin vaikuttamistoimielinten yhteistyötä	Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue, kansalaisopiston ja osallisuuden tulosalue, hyvinvointi-koordinaattori/yhteistyötahoina aluejohtokunnat ja vaikuttamistoimielimet	Yhteistyöhankkeiden määrä